

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 21.

Sreda 13. marca 1929.

Leto IV.

Nekaj misli o strokovnih organizacijah.

S kom lahko sodelujejo, kako in kdaj.

Delavske strokovne organizacije so neodvisen in svoboden pokret delavstva. Njih glavni nalogi sta izboljšanje socialnega položaja delovnih slojev ter dvig strokovnega in kulturnega stanja delavstva v okviru vsakokratnih društvenih in prosvetnih zakonov. Strokovne organizacije so torej v prvi vrsti materialistične. Prosveta in kultura sta potrebni, da usposobita delavca za življenje, to je, za naloge, ki jih ima.

To načelo smo morali pibiti, ker krščansko-socialna »Delavska Pravica« obširneje piše o možnosti, da bi vse strokovne organizacije ustanovile nekako zvezo, v kateri bi skupno delale. Pred šestim januarjem smo imeli Ursove organizacije (strokovno komisijo), krščansko-socialne in demokratske, oziroma narodno-socialne. Poleg teh pa še nekaj strokovnih združenj, ki so plavala po zraku in trdila, da o solidarnosti delovnih slojev ne marajo ničesar slišati.

Nikakršnega dvoma ni, da bi strokovni pokret pridobil na ugledu in na dejanski moči, če bi se strokovne organizacije postavile vse na pravilno stališče in ustvarile kartel organiziranega delavstva. Toda tak kartel bi moral sloneti na principih, ki bi lahko bili skupni, to je, ki bi omogočali mednarodno in medversko solidarnost brez kapitalistično-političnih vplivov. Tako sodelovanje bi moralo izključevati vsakršno vmešavanje narodnostnih, verskih in političnih vplivov v naloge kartela strokovnih organizacij.

Krščanski socialci pa se na eni strani ogrevajo za združenje strokovnega pokreta, na drugi strani pa očitajo neodvisnim strokovnim organizacijam mednarodnost, medversko naziranje itd. Poleg tega pa kažejo na angleške razmere v strokovnem pokretu, ki je imel povsem drugačne ekonomske razmere in zaradi tega drugačen zgodovinski razvoj kakor pri nas.

O postulatih slovenskih krščanskih socialcev torej ni mogoče resen razgovor, dokler ne opuste svojega stališča glede narodnosti in verstva ter glede političnega solidarizma z meščanskimi političnimi strankami, ki se bodo, čim preneha sedanje stanje v državi, sigurno obnovile v kakršnikoli že obliki.

Mi ne proglašamo s tem ne anacionalizma in ne brezverstva; smo pa odločno mnenja, da v strokovne

organizacije ta vprašanja kot taka ne spadajo. Strokovne organizacije so organizacije delavcev neglede na vero, narodnost in politiko. Strokovne organizacije imajo zgoraj začrtano nalogo in nikakor ne morejo dopuščati, da bi jih nacionalni šovinizem ali politikujoča cerkev te ali one veroizpovedi ovirali v izvrševanju določenih nalog. Vsaka vera na svetu uči ljubezen, uči celo »socialno pravičnost«, toda v praksi so postale vse pomembnejše cerkve več ali manj orodje obstoječih družabnih razmer, po načelu torej na strani gospodujočih, s čimer jim je moralno vzeta možnost, absolutno zagovarjati tisto lepo »socialno pravičnost«.

Polemika in ponujanje zveze z neodvisnimi strokovnimi organizacijami povsem tem ni niti lojalna, kaj šele iskrena, ker ponuja na eni strani roko, na drugi strani pa psuje.

Prebridka resnica je, da imajo tudi vse druge strokovne delavske in nameščenske organizacije dejansko enake interese kakor neodvisne strokovne organizacije. To je realno dejstvo. In prav zaradi tega bi bilo tudi mogoče sporedno sodelovanje različnih strokovnih organizacij za skupne interese, to je v posameznih konkretnih važnih vprašanjih. Vprašanje pa je, če so razmere pri nas za tako sodelovanje že dozorele. Angleške strokovne organizacije tvorijo res domala celoto, ali tam vodijo te organizacije samo socialne boje solidarno, postavljajo celo za parlament kandidate (tam je bilo več svobode kakor drugod), da čuvajo njih zastopniki v parlamentu pravice delavstva. Druga, zlasti verska vprašanja, so bila zanje samo formalnost. Naši krščanski socialci pa hočejo upostaviti v strokovnih organizacijah nacionalni šovinizem in versko politiko, ki sta v stanju, delavske moči v organizacijah samo razkrajati v borbah za izboljšanje socialnega položaja in solidarnega uveljavljanja.

Dokler stoje krščanski socialci na načelih, ki s strokovnimi organizacijami nimajo nič skupnega, toliko časa o dejanskem zblizanju med strokovnimi organizacijami ne more biti govora, ker bi vsakršno zblizavanje na takih principih ustvarjalo v strokovnih organizacijah nevarno ideološko anarhijo in borbo za stvari, ki ne spadajo tja, ter jih odtujevalo njihovim materialnim in kulturnim nalogam.

Alfa:

Nafta in politika.

Zelo važen dogodek preteklega tedna je ostal nepoznan širši javnosti in se je komentiral kvečjemu v gospodarski rubriki večjih inozemskih dnevnikov. In vendar je po vsej zgodovini in po svojih posledicah važnejši kot marsikatera visokopolitična akcija poslednjih dni. Med rusko eksportno družbo za bencin, petrolej in druge derivate nafte in odgovarjajočo angleško družbo Royal Dutch Schell Co. se je sklenil sporazum, po katerem se poslednja obveže, da prevzame letno 1 milijon ton nafte in jo razpeča, dobi pa od Rusov zagotovilo, da ne bodo več konkurirali Angležem na svetovnih tržiščih z nižjimi prodajnimi cenami. S tem se je po dolgotrajnih bojih zaključil mir v petrolejski industriji.

Zgodovina teh bojev, ki so opetovano vplivali tudi na medsebojne odnose, je velesil, je prav zanimiva. Po svetovni vojni sta dve veliki družbi in sicer ameriška Standard Oil Co. in zgoraj imenovana angleško-holandška družba eksploatirale in kontrolirale celokupno svetovno produkcijo. Položaj teh družb je v marsikaterem oziru različen. Severna Amerika je sicer daleko največji producent nafte; nad 60 odstotkov svetovne produkcije odpade povprečno na Zedinjene države. Toda to komaj zadostuje ogromnemu ameriškemu gospodarstvu. Tako velika je domača potreba (avtomobilska itd.) in tako je bilo potrebno iskati in dobiti nova petrolejska polja izven Zedinjenih držav. Posebno, ko je ameriški geolo-

ški urad izjavil, da bodo domača ležišča pri dosedanji letni produkciji že v 50 letih izčrpana.

Angleška družba producira sicer precej manj, toda ima ležišča, kjer se da produkcija še znatno zvišati ali pa se je šele komaj začelo z vrtnanjem in povrhu ima to prednost, da je bolj kompaktna, ker ima enotno vodstvo v osebi Sir Deterdinga, pravega Napoleona industrije, kakor so ga imenovali kapitalistični listi. Pritajena rivaliteta se je od časa do časa sprevergla v odkrito borbo za nova neizrabljena ležišča, pri čemur so stremjenja teh družb odgovarjajoče vlade z vsemi močmi podpirale, saj so n. pr. znane ozke zveze angleškega ministrstva za zunanje zadeve z imenovano angl.-hol. družbo. To sicer ni nič izrednega, saj je že pariški mirovni konferenci petrolej delal velike težkoče in ravnotako se je razbila konferenca v Genui na tem vprašanju. Pomisliti moramo, da je gonilna sila avtomobilov, aeroplanov in Dieselmotorjev modernih ladij bencin, ki ima vsled tega poleg čisto gospodarskega tudi velik vojaški pomen za vsako državo, ki hoče veljati kot velesila.

Taka je bila torej situacija, ko se je naenkrat pojavila na svetovnih tržiščih sovjetska Rusija, kateri se je posrečilo restavrirati svojo petrolejsko industrijo, prvi res nesporni uspeh sovjetskega gospodarstva. Amerikanci so se hitro znašli v novo situacijo; sklenili so z Rusi sporazum in začeli s kupljeno rusko nafto de-

lati Angležem konkurenco v bližnjem Orientu. To pa seveda ni bilo prijetno Deterdingu, ki je slovesno proglasil rusko nafto kot ukradeno blago, ker je angleška družba eksploatirala pred vojno večino kavkaških vrelcev, ki so jih potem boljševiki nacionalizirali. Toda to ni veliko pomagalo; že v letu 1928. stopi Rusija na tretje mesto, takoj za Ameriko in Venezelo z 6 odstot. svetovne produkcije. Ruski bencin in petrolej je izpodrinil angleškega iz Sredozemskega morja in začel se je srditi boj za severno-evropska tržišča. Deterdinga je sedaj začel s celo vrsto zunanje političnih akcij. Njemu se v veliki meri pripisuje prelom dipl. odnošajev med Anglijo in Rusijo, ravnotako je delal »štimgungo« za prelom odnošajev z Rusijo v Franciji, vendar je tu dosegel samo delni uspeh povodom znane gonje proti poslaniku Rakovskemu, ki je sicer moral iti, vendar odnošaji se niso prekinili in s tem je zunanje politična akcija padla v vodo. Ker so dividende angleške družbe postajale vedno bolj suhe, je bilo treba pristopiti k sporazumu, ki so ga posredovali Amerikanci, ki so tudi želeli konec bojev, da se lahko pristopi k omejitvi hiperprodukcije in k reguliranju cen. In tako je prišlo do zgoraj omenjene kuriozne poškodbe, po kateri bi Deterding prodajal za Ruse znamenito »ukradeno« nafto. Kupčija je kupčija — si misli Deterding — za nas pa nastopijo s tem manj prijetni izgledi na podražitev petroleja in bencina.

Boj za osemurnik.

Anketa o delovnem času in o zapiranju in odpiranju obratov v Zagrebu. — Iz življenja je odstraniti razredni boj. — Delavci, ki imajo velike družine, hočejo delati več kot osem ur. — Začetek velike revizije delavskega vprašanja.

(Konec.)

Pri popoldanski razpravi je postal delavski delegat Vladimir Pfeifer delavsko stališče, kakor sledi:

Sedanja uredba za delavstvo ni idealna. Predstavlja pa kompromis, do katerega smo prišli po velikem številu enket in zakonodajnih poskusov, po skoro 10-letni borbi.

Mi smatramo, da ni mogoče priti do novih rezultatov, o katerih bi se dalo še reči, da so kompromis med nasprotujočimi si interesi.

Na papirju se lahko ureditev delovnega časa od ureditve zapiranja in odpiranja loči. V življenju pa so dosedanje poskusi v tem pravcu dokazali, da taka ločitev ni mogoča.

Ako bi hoteli pustiti obrtnikom in trgovcem, ki ne zaposlujejo pomožnega osebja, da imajo svoje obratovnalnice neomejeno odprte, bi se zatekalo k njim toliko konsumentov, ki se niso privadili na red, da bi obrtniki in trgovci, ki zaposlujejo pomožno osebje, proti temu upravičeno protestirali. Pod vplivom teh protestov bi se čas o vpiranju in zapiranju trgovin v najkrajšem času izenačil. Taki poskusi so se v preteklosti že delali in poslodavci sami so bili, ki so zahtevali tu brezpogojno izenačenje. Ni naša stvar, temveč stvar poslodavcev, če hočejo ponavljati eksperiment, kojega rezultati so za vsakega v naprej jasni.

Ako bi hoteli ločiti delovni čas od časa zapiranja in odpiranja trgovin v obratih, ki zaposlujejo pomožno osebje, bi videli takoj, da je to neizvedljivo in da se borba v resnici ne suče okrog vprašanja zapiranja

in odpiranja trgovin, temveč okrog vprašanja delovnega časa.

Povsod, kjer si ni mogoče zamisliti rednih izmen, kakor so recimo pri neprekidnem 24-urnem obratovanju mogoče, taka ločitev ni mogoča. Samo reče se lahko, da bo delalo pomožno osebje, recimo do 17. ure, medtem ko bo odprt obrat do 20. ali 21. ure. Izvesti pa tega ni mogoče. Pomožni delavec, ki bi se poskušal res odstraniti, kadar poteče njegov delavni čas, bi izgubil takoj službo.

On bo delal nadurno. To bo delal na videz prostovoljno, v resnici pa prisiljen, ker sta lakota in brezposelnost hud gospodar.

Delal bo nadurno tudi brez odškodnine. Vsak, ki pozna te probleme, dobro ve, da so 50-odstotna ali 25-odstotna doplačila prazna formalnost, dokler ima poslodavec možnost, da regulira po svoji volji zaslužek. Podaljša se delovni čas, zniža plača — in 50-odstotno doplačilo se dobi.

Le pri popolnem nepoznanju dejstev in stvari moremo postavljati trditve, kakor da se poslodavci sami branijo nadurnega dela radi 50-odstotnega doplačila in da povzroča to brezposelnost. V resnici poslodavci povsod rušijo maksimirani delovni čas, kjer morejo in le absolutna prepoved more tu delojemalca ščititi.

Vi pravite, naj kontroliramo delovni čas potom Inspekcij dela. Vi veste, da imajo naše Inspekcije dela področja, kakor je Avstrija in Švicarska in da obstojajo iz samo ene- ga ali dveh uradnikov, ter da ne mo-

Lepa Dalmatinka

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

rejo izvrševati niti osminke svojega sedanjega delokroga. Če jim hočemo preodkazati kljub temu tako ogromen nov delokrog, se ve že v naprej, da bo ostala ta kontrola na papirju in da se bo delovni čas s časom o odpiranju in zapiranju trgovin v najkrajšem času izenačil. To je tudi ono, za kar gre. Vse drugo je zakrivanje dejstev in pravih namer. Vi govorite o 10-urnem delovnem času. Poleg tega pa zahtevate, da se razširijo izjemne odredbe glede odpiranja obratov, ki veljajo za Srbijo, Bosno in Črno goro, na celo državo. S tem zahtevate po raznih ovinkih, da se uvede v celo obrt in trgovino 12-urni delavnik, a še ta meja pri splošnem kaosu, ki ga hočete uvesti, ne bo držala. Mi ugotavljamo, da se se zedinili na najbolj protisocialnem stališču, ki si ga je mogoče zamisliti. Najbolj barbarske odnose v urejanju delovnega razmerja, ki so kje v veljavi, hočete posplošiti in razširiti na celo državo. Če se zahteva od nas protiizjave na Vašo izjavo, naj rečemo le-to:

Mi nove regulacije tega vprašanja nismo zahtevali, čeprav pritožbe v naših vrstah proti sedanjim uredbi niso bile manjše, kakor v Vaših.

Mi ne vidimo nobene možnosti, da bi se dal najti o tem vprašanju kak drugačen kompromis, kakor se je že našel.

Tu postavljene zahteve in tu postavljena načela pa so taka, da delavska delegacija na tej podlagi ne more iti v nikake razgovore. Pri vseh teh predlogih gre za praktično skoro neomejen delovni čas v obrti in trgovini, ki ga mi odklanjamo.

Mi postavljamo napram temu, ne samo v interesu socialnega in kulturnega dviganja delavstva, temveč v interesu zmanjšanja brezposelnosti, pravičnega izrabljanja delovne sile ter dobro razumljenega interesa ne posameznikov, temveč celokupnega gospodarstva, zahtevo po osemurnem delovnem času.

Za govorom s. V. Pfeiferja so posegli v debat orazlični govorniki, ki so se dotikali raznih specijelnih vprašanj. Vendar je bilo že poprej jasno, da gre tu za velika nasprotja, ki jih enketa ne bo mogla rešiti. Odločitev je prepuščena sedaj g. ministru za socialno politiko, ki je ob enem pozval zastopnike delojemalcev in delodajalcev, da do 15. t. m. predložijo pismene predloge, v kolikor še istih niso predložili.

Tako se je končala ta enketa, ki je velevažen znak današnje dobe in ki pomeni, kakor je rekel sam minister socialne politike, začetek velike revizije delavskega vprašanja.

Kakšna bo ta revizija bo pa veliko odvisno od moči organiziranega delavstva.

Dnevne novice.

Minister socialne politike dr. Drin-ković izjavlja.

Po zagrebški anketi o ureditvi odpiranja in zapiranja obrtnih lokalov in delovnem času za pomožno osebje, je minister socialne politike povedal časnikarjem, da odločitev o uvedbi deseturnega delavnika še ni padla. Minister je dalje povedal, da se v ministrstvu šele zbirajo podatki, ki bodo služili kot podlaga za ukrepanje o uvedbi zakonitega delovnega časa.

Zagrebška anketa ni bila prav temeljita, ker sta si stala dva popolnoma si nasprotna tabora. Podjetniki so kratko izjavili, to so zahteve, pa basta.

V ministrstvu socialne politike se na anketi obravnavani material obravnava in je gotovo potrebno, da se upošteva pri ureditvi vprašanja dejanske razmere in potrebe.

Nihče ne more tajiti, da delavec potrebuje čim krajši delavnik. Osem ur poštenega ročnega dela na dan je popolnoma dovolj. Tudi je jasno, da enoten način vršbe obratov z ozirom na delovni čas, more le koristiti splošnemu razvoju, ne pa ovirati produkcijo in konsum.

Minister socialne politike časnikarjem ni hotel dati nobene izjave, ker hoče stvar še premisliti in pa-

ker ne mara razburjati duhov, ki so se med seboj borili na zagrebški anketi.

Če minister zbira podatke, potem bo tudi delavstvo predložilo ministru svoj material, ki govori za njegove zahteve. Takega gradiva je mnogo in tehtnega.

Socialna zakonodaja v tem pogledu naj bo ideal najpopolnejše, ne pa tvorba, ki bi pomenjala nazadovanje delavsko-varstvene zakonodaje.

Delavske korporacije bodo tudi sedaj storile svojo dolžnost.

Razpuščene nacionalistične organizacije. Te dni so bile razpuščene razne Orjune v Jugoslaviji, ki so tvorile gardo meščanskih, oziroma kapitalističnih krogov. Z drugim se sicer njihov obstanek ne bi bil mogel opravičiti, kajti v nacionalni državi, vendar nima smisla gojiti, oziroma vzdrževati posebno brambo za nacionalizem, oziroma narodnost, katere nam nikdo ne bo vzel. Orjuna je bila nacionalna garda mednarodnega kapitala. To dokazuje dejstvo, da je ta garda jemala denar od drugorodcev, katerega je znala, če je bilo treba, izsiliti, nakar je darovateljke pardonirala.

Enako sta razpuščeni organizaciji Srnao in Ha-

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

94

»Čakal sem te na ulici, pa te tako dolgo ni bilo...« Sonja mu nipovedala, kaj se je zgodilo v kabinetu. Vsak je sedaj mislil na svojo grozo. Leo ni mogel molčati. Povedal ji je vse. Naglo, v raztrganih stavkih. Ko pa sta prišla do kraja ločitve, je občutil, da gaje poslušala površno in raztreseno. »Zakaj si tak ohladna?« Nič ni odgovorila, samo roko mu je dala. Roka pa je bila ledena in se je tresla. Še dolgo je zrl Leo zanjo in s podvojeno, neznanu boljo je vstopil v svojo sobo.

Od tistega dne naprej so ga ljudje večkrat srečali s grbeavcem. Navadno sta bila v živem pogovoru. Sošolci so opazili, kako spoštljivo ga grbavec pozdravlja. Mnogi pa so se čuditi, da se osmošolec Vuh pajdaši s cestnim raztrgancem in beračem. Da ga ni sram. Nekaterim je povedal, odkor njuno poznanstvo. O vesti svoji in o tem, da mu je večkrat dal zanj veliko miloščino, ki si jo je pritrgal, ni govoril nikomur. Niti oSnji...

Profesor Novak je v konferenčni sobi popravljal zvezke. Ze opoldne je povedal ženi, da se ne vrne pred večerjo. Zatopljen v delo, ni bil malo presenečen, ko je planil v sobo profesor Kaučič in bruhnil iz sebe novico o Kotnikovi smrti: »Šel sem mimo učiteljskega, pa slišim krik. Stopim po stopnicah v prvo nadstropje. Sluga je alarmiral več ljudi. Ravnateljeva žena joče in kriči, dr. Breznik, naš gospod radikal, jo tolaži. Zadel ga je kap. Sla-

bi živci. Informiral sem se pri slugi. Čudne stvari. Sum, da se je nekaj zgodilo, je vzbudilo v njem srečanje z absolventko Sonjo. Saj jo poznate. Vsa iz sebe je baje švignila mimo njega. Niti pogledala ga ni. Sluga se je podal nato v predsobo in našel vrata ravnateljevega kabineta odprta. Potrka, enkrat — nič, dvakrat — nič. Nato vstopi in najde na tleh ležečega Kotnika. Čudna smrt! Kap namreč in absolventka Sonja... Sedaj je s smrtjo potrjeno, česar niste hoteli verjeti. Hm! Kdo bo njegov naslednik?« Kaučič je pomežignil Novaku.

»Bodo že nekoga našli. Treba je takoj k dr. Mahkoti. De mortuis nihil, nisi bene!« Novak je odločilperu, zaprlzvezek ter odhitel k dr. Mahkoti. Zmračilo se je in v profesorski pozabljenosti je pozabil, da bo ob tej uri njegova pisarna že zaprta. Ko se je ustavil pred zaprtimi vrati, je samega sebe obsodil za tepca in se napotil na privatno stanovanje dr. Mahkote. Bolj kot pogreb, ga je zanimalo izpraznjeno ravnateljsko mesto.

Dr. Mahkota je znan človek, vpliven mož. Poznajo ga v Beogradu in v Ljubljani. Brzjavil bi lahko in predlagal prosvetnemu ministru — njega za naslednika. Leta ima, sposobnost tudi in režimovec je... Ne bo tako težko. Malce se bo sicer treba ponižati pred narodnim veljakom, toda za ravnateljsko mesto se vse naredi... Teh misli je prisopihal v prvo nadstropje. Močno je potrkal, voščil kuharici dober večer. Hotela mu je sicer zabratniti vstop, dejala je celo, da gospod zdaj ne sprejemajo, toda Novak se ni dal ugnati. Vstopil je v sprejemnico, v delovno sobo... Kje pa je ta hudič?... in se končno zaletel v spalnico. Luči ni bilo. — »Ali že spiš? Ali veš, kaj se je zgodilo?«

Stal je pri postelji, hotel je naprej, pa mu je zastala sapa in odrevenel jezik. Gospod narodni veljak ni bil sam. V njegovem posteljnem gostu je profesor Novak spoznal svojo — ženo. Visoko filozofsko čelo se je ob tem realističnem dejstvu nagubilo, skozi možgane so šinila anonimna pisma, ki jih je pred kratkim sprejel... Ni jim verjel, ni jim zapupal, ker je sumil, da jih je iz opozicijske intrige in po načelu: Divide et impera! pisal dr. Sernec. Ravnateljeva smrt, Kaučičeve obdolžnosti, da je Kotnik res oskrunjal dekleta in sedaj še nezvestoba žene — vse to ga je zadelo tako, da se je molče, sklonjeno glavo, napolnil iz spalnice. Pri vratih si je toliko opomogel, da je dejal: »Ravnatelj Kotnika je zadel kap...« To je bilo vse. Nato je šel... f.

Ob odprtem grobu je govoril dr. Mahkota veliki množici, ki je spremnila rajnega na zadnji poti. Sokoli v krojih, dr. Sernec na čelu svojih prvih uniformiranih Orjunašev, vojaška godba (rajni je bil rezervni oficir), šolska mladina, vse, je prihitalo. In je govoril o ranikem, ki je bil sin preproste slovenske matere. Slovenska kmečka koča je bila zibelj njegova in slovenstvu je bil vedno zvest. Spominjal je težka leta študiranja, ki jih je rajni pogumno prebil v pomanjkanju in bedi, dokler se ni uvrstil med najboljše profesorje in vzgojnike. Pri šolskem poslu pa nikoli ni pozabil na mater, na rojstno kočo; že kot študent je vneto sodeloval v narodnih društvih. Niti 1914. leta ni klonil, ko je strašna, črnožolta reakcija kosila glave naših velikih narodnih borcev.

nao, ki se med seboj nista razumeli. Z odlokom so prizadete tudi druge podobne organizacije.

Hišni posestniki terorizirajo. V nedeljo, 10. marca, je imelo društvo hišnih posestnikov v Zagrebu občni zbor, ki nas v toliko zanima, ker je novoizvoljeni predsednik Čalković hudo napadal zagrebško časopisje, ki baje premalo ugodno piše za hišne lastnike. Govornik je zagrozil zagrebškimi dnevniki za slučaj, ako ne bi svojega sovražnega stališča do hišnih posestnikov izpremenili, da bodo ustanovili oni lasten dnevnik, za katerega bo društvo hišnih posestnikov dalo kapital na razpoložljivo. Drugo, kar je važnega povedal predsednik omenjenega društva, je to, da je bil v avdienci pri g. ministru za socialno politiko, ki mu je baje izjavil, da g. minister smatra, da stanovanjski zakon ni več potreben in da nima namena, ga ponovno podaljšati.

Stara ministrstva se namerava reducirati, zato pa nova ustanoviti, sicer pa število istih zmanjšati od sedanjih 19 na 10, oziroma 11. Kakor vedo listi iz Beograda poročati, postojajo pri vladi načrti, o katerih se je sicer že ponovno poročalo, da se ima število ministrstev reducirati. »Zagreber Morgenblatt« ve poročati, da bo znašalo število ministrstev deset ali enajst. Namesto opuščenih ministrstev nameravajo postaviti druge institucije. Tako bi naj bila za agrarno reformo postavljena agrarna direkcija, ki se podredi ministrstvu za poljedelstvo. Generalno direkcijo železnice bi se naj priključilo novemu ministrstvu za javna dela, ki se osnuje namesto došednjega ministrstva za javne gradbe. Pošta, brzojav in telefon pa se združijo z ministrstvom prometa. Poštno ministrstvo se razpusti. Namerava pa se ustanoviti novo ministrstvo za pokojnine, ki bi samo toliko časa postojalo, da bi se uredile pokojnine.

Novo škofo in škofovske pomočnike dobimo v kratkem. Mariborski škof ima že svojega koadjutorja, sedaj pa ga dobi še ljubljanski. To bo sicer državo zopet nekaj več stalo, toda nič zato, bomo pa prihranili na drugi strani.

Zagrebska »Riječ«, glasilo Svetozarja Pribičevića, je prestala kot dnevnik in izhaja sedaj kot tednik. Na uvodnem mestu razvija list svoj program, v katerem zahteva en parlament, široke samouprave, decentralizacijo uprave, neodvisno pravosodje in moderno šolstvo. Glede narodnostnega vprašanja, pravi program, da so Slovenci, Hrvati in Srbi en narod. Pribičević je torej ostal kljub vsemu dosleden svojem prvotnemu stališču in spada med najbolj edinstvene in državotvorne meščanske politike.

Državni proračun, ki je izdelan in ga je minister financ predložil predsedniku vlade, da ga predloži ministrskemu svetu, znaša okoli 12 milijard dinarjev.

Zveza narodov je zaključila svoje zasedanje. Na tej seji je zlasti razburjalo narodnostno manjšinsko vprašanje, ki so ga odrinili v tričlanske odseke do prihodnje seje. Prihodnja 54. seja Zveze narodov bo meseca junija v Madridu na Španskem.

Hrvaške fantazije o bodoči ustavi. Od kar imajo Hrvati lajbič odpet, so neutrudni v izmišljanju novih načrtov za bodočo ustavo. Profesor dr. Ivšič si je zamislil novo ustavo tako, da naj bi obstajala dva parlamenta, en politični in en gospodarski parlament. Politični parlament naj bi bil pristojen za vse politične, gospodarski parlament pa za vse gospodarske stvari. Politični parlament naj bi sestavljali poslanci, izvoljeni na podlagi splošne volilne pravice, v gospodarski parlament pa naj bi poslance deloma imenoval kralj, deloma pa jih izvolile oblastne skupščine, deloma pa gospodarske (trgovske in obrtne, kmetijske in delavske) zbornice. Po tem načrtu bi torej imeli dva drug od drugega povsem neodvisna parlamenta. Ta načrt tudi prezre, da se politične stvari od gospodarskih stvari sploh ločiti ne dajo. In kaj naj bo s kulturnimi nalogami države? Drugi zagrebški ustavni načrt pa hoče razdeliti državo v občine, županije in pokrajine — občinski odbori naj bi volili županijske skupščine, županijske skupščine naj bi volile pokrajinske skupščine, pokrajinske skupščine pa naj bi volile državni parlament. Po mnenju zagrebških državnikov naj bi na ta način po trikratnem rešetanju prišli najboljši ljudje v parlament. Te zagrebške vesti samo registriramo, zdj se pa nam, da bi taki eksperimenti države ne ozdravili.

Svetovna banka. »Neue Freie Presse« poroča, da se bavijo visoki gospodje, ki imajo težko nalogo, definitivno rešiti, oziroma določiti končno višino vojne odškodnine, ki jo naj bi plačala Nemčija, z vprašanjem ustanovitve svetovne banke, ki bi ji naj sledila ustanovitev ter izdajanje edinstvene valute. To morda ne bi bila ravno napačna misel, ker je kapital itak mednarodni. Samo še

en korak naprej, to je odprava vsch valut na svetu, pa bo z enim mahom zginito vse zlo, ki muči danes ves svet.

Mehikanska meščanska vojna gre h koncu. Pri »Slovincu« so se že veselili, pa je bilo prežgodaj. Mehiška revolucija je že skrahirala in vladne čete, nad katerimi je prevzel prejšnji predsednik Calles poveljstvo, so že celo vrsto mest zopet osvobodile. Sedaj gre še za zadnji udarec in potem bo zopet nekaj časa mir.

Mussolini je imel pred zbrano elito fašijev zopet velik govor, v katerem je seveda hvalil sebe in govoril za mir, ker se mu ni posrečilo napraviti vojne. Povedal je tudi pri tej priliki, da je moral papeža osvoboditi iz prostovoljnega jetništva, ker papež ne sme biti podanik nobene države in da on stoji na stališču svobodne cerkve v svobodni državi. Ta argument je g. »duce« sicer prinesel od socialistov seboj, toda to, kar je on napravil, pa to ni. — Svobodna cerkev v svobodni državi pomeni ločitev cerkve od države, ne pa to, da bo morala država mrtvi roki plačati 1750 milijonov lir ali trikratno vsoto dinarjev in še nešteto drugih materialnih ter moralnih obveznosti. Tudi papež misli držati o veliki noči velik govor, s katerim bo proslavil novo zvezo z Italijo.

Papež je sprejel diplomatski zbor v Vatikanu. Rekel je, da za suvereniteto papeževo jamčijo Italija kot pogodbenik in diplomatski zbor tujih držav s svojo lojalnostjo. Pravna jamstva, pravi papež, spravljajo v suženjsko razmerje. In kaj bo na tem, to se pokaže.

Kaj se godi v Rusiji? Iz Rusije prihajajo čudni glasovi. Izgnali so Trockega, ki je bil ob zmagovitem pohodu revolucije Lenina desna roka. Sedaj so odžagali še Buharina, ki je bil po smrti Lenina največji ideolog boljševizma in je bil do zadnjega časa desna roka Stalina.

Tudi Šmeral odžagan. Na zadnjem kongresu češke komunistične stranke so odžagali Šmerala, ki je bil dosedaj njihov delegat pri komunistični internacionali v Moskvi in se je tudi oženil z neko Stalinovo sorodnico. — Šmeral je bil pred vojno precej nacionalistično navdahnjen češki socialni demokrat, med vojno je zagovarjal avstrofilsko politiko, po vojni pa je postal hud komunist in je do zadnjega časa vžival zaupanje moskovske internacionale.

Zastopnik Škodovih tovarn v Piznu se pogaja v Beogradu za ustanovitev tovarne podružnice v Jugoslaviji. Z druge strani se pa pogajajo francoski in angleški kapitalisti za ustanovitev nove banke na teritoriju države.

Daselitev Trockega v Nemčiji bodo meščanske stranke najbrže onemogočile. Trocki se sedaj poteguje za naselitev v Belgiji.

Posledice eksplozije municijskih zalog v Sofiji bo še občutila Bolgarija, ker so velesile mnenja, da je Bolgarija kupčila čez mero vojni material, ki ga na podlagi mirovnih pogodb ne bi smela imeti. Zato so baje velesile in Mala antanta napravile pri bolgarski vladi demaršo in zahtevajo pojasnil.

Veliki Celovec. V koroškem deželnem zboru je bil predložen projekt za inkorporacijo okoliških občin mestu Celovec. Priključile bi se sledeče občine: Annabichl, St. Martin, St. Peter, St. Ruprecht in en del občine Krumpendorf. S tem bi se mestna meja raztegnila vzdolž obale Vrbskega jezera za najmanj pet kilometrov proti zapadu. V Avstriji se sistematično združuje ter priključuje okoliške občine vseh mest, kar je iz mnogih ozirov v korist zlasti delavskim slojem, pa tudi mestom kot takim, ki postanejo gospodarsko močnejša.

Stanovanjskim najemnikom!

Kljub dokazovanju stanovanjskih najemnikov, da razmere na stanovanjskem trgu pri nas še niso normalizirane, ker je stanovanje še premalo, so reducirani pri nas že v sedaj veljavnem stanovanjskem zakonu zaščito najemnikov na minimum. S 1. majem pa nameravajo ukiniti še te ostanke stanovanjske zaščite.

Kaj naj store vpričo tega brezstanovanjski, deložiranci in stanovanjski najemniki, ki jih je svobodno razpolaganje s stanovanji najkručeje prizadelo?

Njihovim resolucijam se bodo postavile nasproti protiresolucije z druge strani in te poslednje bodo za vlado, kakor se bojimo, bolj merodajne, kakor prve.

Eno pa ostaja pri vsem tem naša pravica in dolžnost: Če smo brez stanovanja, če smo deložirani, če se nam je naložilo, naj plačujemo stanarine, ki jih ne zinoremo, če smo strpani v neverjetnem številu v prostore, ki ne zaslužijo imena stanovanja, moramo to svetu in merodajnim faktorjem povedati, da bo vsakemu jasno, kako opravičeni so naši protesti.

Kdor bo šel preko naših protestov na dnevni red, naj ve, da gre na dnevni red preko izrazov nezaslišane socialne bede. Zato prosim, da se obrne vsi, ki so brez stanovanja, ki so v nezdravih stanovanjih, ki so deložirani, ki so prisiljeni plačevati čezmerno najemnine, ki so priče izkoriščanja pomanjkanja stanovanj po hišnih lastnikih, na spodnji naslov. V dopisu naj natanko opišejo svoj slučaj. Ako je mogoče, naj se najbolj kričeči slučaj stanovanjske bede tudi fotografirajo. Vsi slučaj naj se prijavljajo pisмено, ne osebno. Vsa javnost se naproša, da sodeluje pri tej akciji z zbira-

„Pri nas je prijetno,“

pravi mlada gospa Mica. „Nikdar ne razburjam svojega moža z velikim pranjem in čiščenjem, vse to gre čisto mirno, ker RADION opere perilo sam v enem dopoldnevu.“

Varuje perilo!

njem slik in podatkov. Kdor bo pomagal sestavljati verno sliko težkega socialnega zla, ki ga povzroča stanovanjska beda, bo vršil socialno in humanitarno delo prve vrste.

Ludovik Vencajz, predsednik društva stanovanj. najemnikov, Ljubljana, Rožna ulica 23.

Kultura.

Talpa: **Shakespeare, Romeo in Julija.**

Shakespeare je večer; večer zato, ker je njegova strogo realistična umetnost odraz resničnega življenja. V svojih dramah nam je ustvaril polnokrvne ljudi, ki žive polno življenje, tipe, ki niso omejeni ne na kraj in ne na čas, dasi so vzrasli iz 16. stol. Gibalo dejanja v vseh Shakespeareovih delih je ona strast, ki vzpodbada junake k čudovitim činom, obenem jih pa zopet ruši v prepade zablod in zločinov. — Vse to je razumel režiser Pregarc, razumeli so tudi igralci — zato so ustvarili prav tako v stilu, kot tudi v igri pravi Shakespeareov milje. To pot nam je dihala raz oder resnična umetnost — pred vsem v igri Rakuše (Romeo) in Skrbinska. Obadva bi v teh vlogah lahko brez skrbi nastopila na vsakem odru.

Ob tej priliki naj poudarimo še nekaj drugega! Letošnji repertoar je bil — če izvzamemo Cankarjeve »Hlapce«, Ibsenovo »Divjo raco« in Shakespearija — pod kritiko. Vse drugo je bilo sam »kič«, ali pa se mu je vsaj močno približevalo. »Kič« pa je upravi dobrodošel za izgovor, da polni z njim blagajno. Toda izkazalo se je sledeče: idiotsko »Na cesaričino povelje« (?) so peli pred zevajočo praznino (kdo, za vraga, pa naj še poslušata take omledne storije — razen odžaganih feldcajgmajstrov in njihovih dam), »Romeo in Julija« pa je pri premieri in reprizi napolnila hišo — in jo bo še. Publika nazadnje le ni tako neumna in brez okusa, kot uprava o njej misli. Uprizoritev »Romeo in Julije« nam je vnovič potrdila, da žive pri mariborskem teatru pravi umetniki, ki pa so ob slabem repertoarju neizrabljen kapital. S takimi igralci se dajo uprizoriti prav tako klasična dela kot tudi moderni komadi s socialno tendenco (tudi te bi želeli videti!). Če pa misli uprava s slabimi komadi še nadalje idiotizirati že itak omejeno meščanstvo, pa je bolje, da zapre »božega« in prepričani smo, da ne bo zanjo nihče potočil solze — najmanj pa naš proletarijat.

Natečaj za štiri ovitke »Grafičke Revije«. Centralni Naobrazbeni odbor Saveza Grafičkih Radnika Jugoslavije razpisuje natečaj za štiri ovitke »Grafičke Revije«, in sicer za številke: maj-junij, julij-avgust, september-oktober in november-december 1929. Tekst: »Grafička Revija« — časopis za pouku i promicanje grafičkog rada — izdaje Savez Grafičkih Radnika Jugoslavije v Zagrebu — maj-junij (itd.) 1929. — Obvezen tekst je: Grafička Revija, mesec in leto, dočim se ostali tekst vzame po volji. Format 34 X 23,5 cm, največ v dveh barvah. Nagrade bodo razdeljene v iznosu Din 3000.—, in sicer: štiri prve nagrade po Din 500.— in štiri druge po Din 250.—. Dve prvi in dve drugi nagradi se razdele za najboljše tipografske osnutke v stavku, a dve prvi in dve drugi nagradi za najboljše osnutke v ostalih tehnikah (risbe, linorez, litografija itd.). Tečaja se lahko udeležijo razen članov Saveza Grafičkih Radnika tudi vsi ostali grafički in umetniki. Natečajna dela se naj pošljejo uredništvu »Grafičke Revije«, Zagreb, Primorska ul. št. 2 najpozneje do 1. aprila 1929 v zaprti kuverti z geslom, a razen tega se naj priloži majhna kuverta z geslom in natančnim naslovom natečajnika. Na pošiljko se naj vstavi označba: »Natečajna radnja.« O rezultatu tega natečaja bo odločeval poseben, v to svrhu izvoljen jury. — Nagradna dela ostanejo last zgoraj navedenega odbora, a ostala dela se na željo vrnejo.

Tvoja domovina.

Solnce, ptički, rožice, konjčiči, kmetič sred polja! Vigred! O, še več — življenje! Znoj z obraza vroč curlija: vsak požegnan košček grude, kamor kaue...

Čuješ, pesem iz črnih tal! Pesem krampov in lopat: to je sila siromaka, ki ustvarja Kapital...

Od iztoka do zatoka, niti prede Tvoja roka, niti prede, platno tkè...

Pa še vprašaj, kje je Tvoja domovina, kje!?

Ivan Perko.

Železniške olajšave so dovoljene udeležencem IX. ljubljanskega mednarodnega vzorčnega velesejma, ki se vrši od 30. maja do 9. junija t. l. Naša država je dovolila 50-odstotni popust, Italija 30-odstotni, Avstrija, Bolgarija, C. S. R., Madžarska, Nemčija, Romunija pa 25-odstotni. Za prevoz razstavne blaga velja razven v Nemčiji, 50-odstotni popust.

Pazite, čitatelji! Ne dajte, da Vam uide današnji oglas odličnega sredstva za pranje, a to je SCHICHT-ov »RADION«. — Hvaležni nam boste, če sami poizkusite.

Maribor.

Že spet erotični plesi! »Neue Montag-Prese« ve poročati, da so zopet v Mariboru odkrili tajne zabave, kjer se pleše z nagelčki. Ako so nagi ljudje obojega spola plesali nekje v centru mesta v dobro zakurjeni dvorani, tedaj to ni nič več zanimivega, ampak če bi bili pred kratkim napravili ples nagih kje tam za Dravo, ko je bilo 24 stopinj pod ničlo, tedaj bi bilo to pač interesantno!

Ljudska univerza v Mariboru. V petek, 15. marca — ruska glasha. Proizvajajo se na prvovrstnih gramofonskih ploščah divne ruske narodne, cerkvene pesmi in umetne skladbe.

Celje.

Ljudska kuhinja v Gaberju. Ta pred enim mesecem ustanovljena dobrodelna naprava se normalno razvija. Začetkoma je prihajalo na hrano le po 6 ljudi, vendar se je število obiskovalcev tekom časa pomnožilo, tako da je danes že 26 obiskovalcev, ter se še vedno prilašajo novi. — Cinkarniški delavci dobe te dni svojo obednico v tovarni, kamor se bo jedi donasalo iz gaberske kuhinje, s čimer se bo število zopet znatno povečalo. Odbor marljivo dela, ter je na svoji zadnji seji sklenil otvoriti tudi v mestu tako kuhinjo, in sicer v poslopju »Delavske zbornice«. Kakor hitro se prihlasi zadostno število odjemalcev, se bo takoj pričelo s kuho. Zatorej vabimo vse one, kateri se za stvar zanimajo, da se takoj prijavijo ali pri Borzi dela v Celju, ali pa pri vodji Konzumnega društva na Kralja Petra cesti, kjer dobe vsa nadaljnja pojasnila.

Zalog.

Občni zbor podružnice »Svobode« se vrši dne 17. marca 1929 ob pol 15. uri popoldne pri gosp. Sicherlu v Zalogu. — Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Poročilo tajnika. 4. Razno. — Pri nesklepnosti se vrši občni zbor pol ure pozneje ob vsaki udeležbi. Odbor.

Vič-Glince.

Občina Vič-Glince pri Ljubljani je ena največjih predmestnih občin, ki šteje že danes nad 6000 prebivalcev. Občina je delavsko-kmečka, v kateri prebiva večina tobaknega, glinškega, rožnodolinskega in ljubljanskega delavstva. Občini načeluje že daljšo dobo župan s. Jurij Petrovič, ki je bil tudi sedaj imenovan županom. V letu 1928 je imel občinski odbor 9 javnih sej, občinski svetovalci 2, finančni odsek 2, stavbni odsek 13, socijalno-zdravstveni odsek 9, pravni policijski odsek 5 in vodovodni odsek 7. Vložni zapisnik je sprejel 4873 vlog. Stavbnih dovoljenj se je izdalo v letu 1928 za 58 stavb. V dograjenih hišah je bilo dovršenih 82 novih stanovanj. Občina je po veliki večini delavska, zaradi tega se ima boriti z davčnimi viri na eni strani, na drugi strani pa postajajo socijalne razmere bolj in bolj kričeče, ker je delavstvo za vse uime življenja slabo ali pa sploh ni preskrbljeno. Socijalnokomunalne dolžnosti občine naraščajo dan za dnem, dočim se viri za kritje potreb le težko dobavljajo. V stanovanjski akciji občina s svojimi sredstvi ni mogla sodelovati, pač pa je, da je pospešila stanovanjsko

akcijo, prevzela v zadnjih letih za 2.400.000 Din poročta za posojila na nove stanovanjske hiše na podlagi individualnih pogodb. S pomočjo poročta občine in privatne inicijative je bilo v letih 1925—1928 zgrajenih v občini v celoti nad 200 stanovanj. V ubožne, brezposelne in nepredvidene namene je v proračunu za leto 1929 predvidenih 73.015 Din. Vič-glinška občina je še pred leti jako zanemarjena. Vsako leto je del občine poplavila enkrat ali dvakrat Gradaščica, občinska pota so bila neposuta, blatna, in za pitno vodo so služili vodnjaki na močvirnih tleh. Občina tudi ni imela električne razsvetljave. Vsa ta vprašanja je morala občina ob velikih žrtvah rešiti iz zdravstvenih ozirrov. Z regulacijo Gradaščice, s popravo občinskih potov, z uvedbo vodovoda izginje neprilike, ki so ogrožale zdravstvo občanov, to je močvirje in nezdrava pitna voda. Istotako se je olajšal z uvedbo elektrike promet in ustalila javna varnost ter pripravna razsvetljava za občino in občanarje. Z vsemi temi napravami je viško-glinška občina izpopolnila svojo prvo dolžnost, da je ustvarila v občini pogoje, ki jamčijo za dobro zdravstvo v občini. Omeniti bi bilo v viško-glinški občini še dva važna momenta glede na prehrano z mesom in uživanje alkoholnih pijač. Uživanje prvovrstnega mesa je v zadnjem letu nazadovalo; pomnožila se je pa poraba krvavega, telečjega in prašičjega mesa. Količina porabe je sicer napredovala, kvaliteta pa je nazadovala. Isto velja za alkoholne pijače. Vina se je popilo v letu 1928 manj, zato pa več piva in žganja. Leto 1925 se je popilo 2252 hl vina, leta 1928 še 1968.63 hl; piva se je popilo leta 1925 komaj 380 hl, leta 1928 že 620.75 hl; žganja pa leta 1925 104.20 hl, leta 1928 pa 137.08 hl. Te številke kažejo, da se socijalni položaj vič-glinškega prebivalstva slabša polagoma sicer ali vendar konstantno, ker se zateka vedno bolj k slabšemu prehranjevanju in si bolj in bolj tolaži svoje socijalne skrbi z opasnimi alkoholnimi strupom. Občinski svet je v težavnem položaju, ker je moral urediti primarne dolžnosti občine v komunalni politiki. Vsekakor bo občinski odbor v bodoče posvetil več pažnje socijalnopolitičnim nalogam, za katere je doslej ustvaril glavne pogoje. Dolžnost občinske uprave je pač, da varuje interese občanov, in sicer v prvi vrsti tistih, ki varstvo potrebujejo. Viško-glinški občinski odbor se tega zaveda in bo v tem smislu deloval v zavesti, da ga občani moralno podpro.

Koliko je v Beogradu prebivalcev?

Neki slovenski list se bavi s tem vprašanjem in piše, da se ne ve, če ima mesto Beograd danes 150.000 ali 200.000 ali pa celo več prebivalcev. Da, to je res težka uganka. — Beograd je kulturno mesto, ki ni samo prestolnica države, ampak ima poleg slovite glavniče tudi dve univerzi, eno staro in eno novo ter vse mogoče kulturne zavode. Toda če pride tujec v Beograd, tedaj si, z ozirom na zunanjo sliko, ne more zlahka napraviti prave sodbe o kulturni višini tega vlemesta. Tozadevno se mora že Beograd pred Zagrebom skriti, kajti beograjski tlak, imenovan »kaldermina«, potem ulični napisi in pa gradba novih mestnih delov tam na vzhodno-južni strani, da ne govorimo o higijeni, niso najboljše poročto za visoko kulturo. Ulični tlak se sicer polagoma popravlja in v petdesetih letih bodo morda

v glavnem vse ulice prišle na vrsto. Danes jih je šele par, po katerih hodijo ljudje brez večje nevarnosti. — Poglavje zase pa so ulični napisi, o katerih se skoraj niti govoriti ne more. Na začetku ulice je navadno pričvrščena lesena plošča, na kateri so največkrat več kot napol izprane ali od vremena izdrgnjene črke, ki jih je zelo težko razbrati. Naslednje hiše pa imajo samo številke, brez imena ulice in pride celo naprej, da je hiša sploh brez vsake številke. V tem oziru se v času desetih let ni storilo čisto nič.

V Beogradu vlada tudi huda stanovanjska beda — ne za gospodo, ampak za reveže — in tam zunaj na vzhodno-južni periferiji so si reveži zgradili neštevilno kolib, o hišah ne more biti niti govora, iz različnega gradbenega materiala, vendar pa prevladuje ilovica. Stavbe so vseh tipov in različnih velikosti; nekatere imajo okna, druge pa jih sploh nimajo. Take vile iz blata so velike po tri do štiri kvadratne metre in nekatere imajo namesto štirih vogalov samo tri. Mnoge so tako solidno zgrajene, da se preje poderejo kot so gotove. Kar pa je najbolj značilno za mesto, je to, da se graditeljem sploh ni treba ozirati na gradbeni red in zato med takimi kolonijami ni cest in ulic, ampak stoji brez vsakega kot krtine na senožeti. In ko sem v tisti labirint, ki bi se pri nas imenoval kolonija, enkrat zašel, sem komaj našel izhod. Verjetno je tedaj, da v Beogradu ne vedo, koliko prebivalcev imajo. Človek dobiva vtis, da je za Beograščane statistika nekaj najtežjega ter najbolj zopernega.

Žaromet skozi noč.

— Za nepismenost.

»Na Danskem ni analfabetov (nepismenih) in zato tudi ni boljševikov« — na to poročilo v zadnji številki zagrebške revije »Nova Evropa« sem se spomnil, ko sem čital v zadnji »Enotnosti« sledeče:

»... Poznamo »Cankarjevo družbo«. Za poslednjo (namreč »Cankarjevo družbo«) pa ne hodite nas snubiti. Plače ne zadoščajo niti za golo življenje, kaj še za kupovanje pismenih proizvodov: kar gre skozi cenzuro in dovoljuje buržuazija pisati, vse to slabo služi našemu osvobodilnemu boju.« (Torej je tudi »Enotnost« škodljiva.)

S tem je dekalistična »Enotnost« dosegla svoj rekord v demagogiji. Delavci, ne kupujte in ne berite knjig, ker to je škodljivo za vas! — to je torej zadnja parola slovenskih dekalističnih voditeljev. Sedaj razumemo tudi to zakaj so: Gustinčič, Lemež, Makuc itd. izstopili iz delavske izobraževalne organizacije »Svoboda«, ker je izobrazba škodljiva dekalizmu! Na Danskem ni boljševikov, analfabetov. Na Slovenskem je malo dekalistov, ker je malo analfabetov. Povečajmo število analfabetov in povečali bomo število oslov, ki nas bodo poslušali — tako so si zdaj zamislili dekalistični kolovodje.

Vsak zaveden delavec pa ve: V izobrazbi je moč. Nam vsem primanjkuje izobrazbe. Zato bodi tisočkrat pozdravljena »Cankarjeva družba«, ki nam boš za 20 Din dala štiri lepe knjige.

Proč z nepismenostjo! — to je naša parola. Prihrani si liter vina in plačaj naročnino za »Delavsko Politiko« in 20-dinarsko letno članarino za »Cankarjevo družbo«!

Za poslabšanje položaja privatnih nameščenec se z vsjo silo zavzemajo trgovci in — dekalisti. Za trgovce vsakdo ve, da so proti nam. Da so pa tudi dekalisti na strani trgovcev, naj se vsakdo, če hoče, prepriča iz zadnje »Enotnosti«.

Vprašamo s. Makuca

z ozirom na stavek v zadnji »Enotnosti« na str. 3, kjer med drugim piše:

»Izdatki, ki se delijo od Delavske zbornice po zlatem ključu za podkupovanje tajnikov in zaupnikov, znašajo 400.000 Din.«

S. Makuc nam naj sedaj odgovori, za katere vsote se je on sam prodajal Delavski zbornici čeli dve leti? Čeli dve leti je vneto delal za vse predloge »Delavske zbornice« in zmerjal levčarje.

S. Makuc, prosimo in zahtevamo, čisti račun — daj tudi o samem sebi. Za koliko si se prodajal in se dal podkupovati?

Več zaupnikov.

Cankarjeva družba.

»Enotnost« je napisala poleg drugega sledeče z debelimi črkami:

»Kar gre skozi cenzuro in dovoljuje buržuazija pisati, vse to slabo služi našemu osvobodilnemu boju in da so to pismeni proizvođači vodene vsebine.«

Iz tega sledi, da Marksov »Kapital«, »Komunističen manifest« in druge Marksove in Engelsove (da o drugih ne govorimo) knjige, ki jih je tudi dovolila buržuazija pisati, slabo služijo našemu osvobodilnemu boju in so to proizvođači vodene vsebine.

In »Enotnost«, ki jo dovoljuje tudi buržuazija, s to trditvijo daje naravnost sebi sijajno spričevalo. Da, da, ti proizvođači so res vodene vsebine in res slabo služi »Enotnost« našemu osvobodilnemu boju.«

Cankarjevec.

Druge vprašanje s. Makuca.

Pri »Južgoslovanski Matici« je odbor za pomoč primorskih emigrantov.

Ali ste res s. Makuc Vi pri tem odboru in še celo honoriran sodnik?

Prosimo in zahtevamo odkritega odgovora, ker si bomo iz njega potem znali razložiti nek Vaš korak.

Več zaupnikov.

Uboği s. Vrhovca!

Podpisal je nekako poslanico »strokovno organiziranim delavcem, ki čutiijo proletarsko«, da naj branijo Makuca, ker mu je Strokovna komisija vzela mandat za »Del. zbornico«, ker ni organiziran in predstavlja, kakor se trdi, samo honoriranega uradnika pri Jugoslovanski Matici.

Na predkonferencah in klubovih sejah, kjer je bil s. Vrhovec tudi navzoč, ni znil niti besedice in je soglašal, da nima Makuc več ničesar iskati v Delavski zbornici.

Kje je tu doslednost? Na papir napisati svoje ime je pač lažje, kakor pa v obraz povedati svoje stališče.

A nič bolj zanimivo in značilno za s. Vrhovca je zmerjanje Makučevu v »Enotnosti« s. Ravnika iz Jesenic in drugih predstavnikov, ker so glasovali za proračun Delavske zbornice, a ne za Makučeve neresne načrte. Samo s. Vrhovec ne zmerja, dasi je tudi on istotako glasoval, kakor s. Ravnik in drugi. Zakaj ga ne zmerja? Ker je podpisal zgoraj omenjeno poslanico. Zato mu je tokrat bilo prizanešeno.

S. Vrhovec, ali res ne čutiš in ne vidiš, da si žoga? Ali še res nisi spoznal vse te gnjusnosti, ki se cedi iz takih demagogij.

In če kaj kritiziraš in pozivaš, zakaj ne delaš to samostojno, tam, kjer je mesto? Eden, ki te je smatral za bolj samostojnega.

MALA NAZNANILA.

Creppe de Chine
In foular svile od 58 Din naprej kakor tudi vsakovrstne druge svile v bogati zalogi po najnižjih cenah pri J. Trplnu, Maribor, Glavni trg 17.

Važno za vse!

Vsakovrstna popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, dvokoles in motorjev, emajliranje in poniklanje. Shranjevanje dvokoles in motornih koles čez zimo, vse to nudi in izdeluje mehanična delavnica

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR Tattenbachova ulica 14.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Tvornica štampiljk

in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Produktivna zadruga mizararskih mojstrov

R. Z. Z. O. Z.

Maribor, Vetrinjska ulica 18.

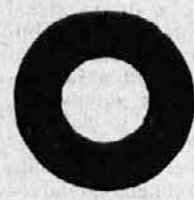
Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva od navadne do najfinejšje izdelave, iz mehkega, trdega, kakor tudi iz eksotičnega lesa, po znatno znižanih cenah, zelo solidno in dobro četo. Eno leto garancije. Samo pri Produktivni zadrugi mizararskih mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastonj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d. Maribor, Sodna ulica št. 20

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38 Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavrsovalno znamko D. P.